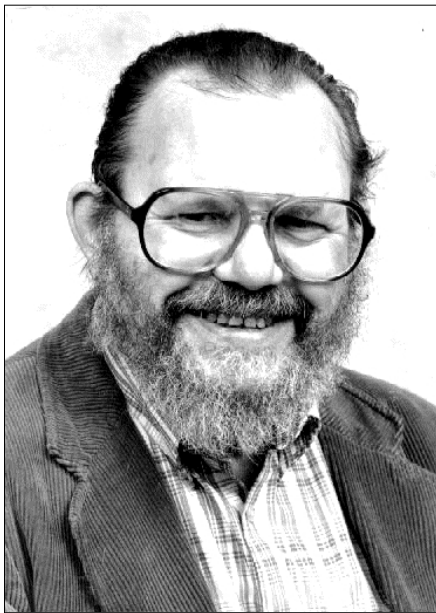

*Personalija * Personalia * Į ađñî í àëèÿ*

Profesoriui Kaziui Almenui – 70

2005 m. balandžio 11 d. prof. Kaziui Almenui sukako 70 metų. Pinomas prozininkas, branduolinės fizikos specialistas gimė Ūiauliuø apskr. Gruzdþiuose. 1944 m., per II pasaulinà karà, su tãvais pasitraukã á Vakarø ir apsistojo JAV. 1957 m. baigã Nebraskos universitetà ir àgijo cheminës inþinerijos specialybã. 1959–1965 m. dirbo Argono nacionalinãje laboratorijoje, dalyvavo eksperimentinio BWR reaktoriaus kûrimo procese ir greitøjø neutronø reaktoriø tyrimo programoje. 1968 m. Varðuvos politechnikos universitete apgynã branduolinës inþinerijos srityje daktaro disertacijà. Àgijãs technikos daktaro vardà, K. Almenas akademinë karjerà tasã Merilendo universiteto (JAV) Chemijos, Medþiagø ir branduolinës inþinerijos katedrose. Èia jis gilinosi á branduolinø reaktoriø saugà ir perneðimo procesø teorijà, vystã sisteminius programø paketus, tyrinãjo dvifazio srauto charakteristikas. Savo didþiàjà aktyvaus gyvenimo dalà praleidã ðiame universitete (1969–1999), jis tapo profesoriumi. Jis ne tik skaitã paskaitas studentams bei paruoðã darbðëius ir kûrybingus specialistus, bet ir ypaã aktyviai bei vaisingai dalyvavo mokslinio tyrimo veikloje.

Philadelphia Electric (1970), Bechtel Power (1973) kompanijose, Karlsruhe branduolinø tyrimø centre (1982–1983) K. Almenas kûrã ir tobulino branduoliniuose reaktoriuose vykstantiems procesams modeliuoti skirtas programas. Su kitais mokslininkais jis nagrinãjo ðilumos perneðimo procesus apsauginiame reaktoriaus kiaute, savituosius neutronø skverbimosi per apsauginius ekranus procesus, vandenilio susidarymo ir kontroliavimo klausimus, modifikavo spinduliutës ir masës perneðimo skaiãiavimo modelius. Jis buvo kvieãiamas á Venesuelos tyrimø centrà (1976–1977) konsultantu analizuojant eksperimentinio reaktoriaus kuro perkrovimo bûdus bei branduolinø inþineriniø skaiãiavimø programinio aprûpinimo klausimais, Bechtel Power kompanijoje (1976–1978) patarinãjo LWR reaktoriø saugos ir termohidrauliniø kodø vystymo srityje. Pinomas JAV Argono (1976–1982) ir Brookhaven (1983–1987) Nacionalinës laboratorijos kvietã prof. K. Almenà konsultantu vykdant àvairius, su branduolinø reaktoriø sauga susijusius bei skaitiniams tyrimams naudojamø programø paketø (RELAP, CONTAIN) vystymo projektus. Dirbdamas Merilendo universitete K. Almenas konsultavo General Physics kompanijos bei JAV NRC specialistus LWR reaktoriø ir apsauginø kiautø saugos ir termohidrauliniø programø tobulinimo klausimais.

Bûdamas pinomas branduolinës fizikos specialistas prof. K. Almenas ne tik skaitã paskaitas JAV mokslinio tyrimo centruose, bet ir buvo kvieãiamas pasidalyti savo patirtimi Europoje, o atkûrus nepriklausomybã ir Lietuvoje. Jam vadovaujant 42 doktorantai parengã ir apgynã daktaro disertacijas.

Atkûrus Lietuvai nepriklausomybã, K. Almenas atvyko dirbti á Lietuvos energetikos institutà. Jo iniciatyva, padedant instituto direktoriui prof. J. Vilemui, Lietuvos Vyriausybës 1992 m. kovo 19 d. potvarkiu Nr. 272p prie instituto ásteigta Ignalinos AE saugos analizës grupë (dabar Branduolinø árenginiø saugos laboratorija). Pirmasis jos vadovas buvo prof. K. Almenas. Ðioje grupëje buvo sutelkti ðilumos mainø, hidrodinamikos, atsparumo analizës bei kitø sriëiø specialistai, kurie per trumpà laikà suvokã RBMK-1500 reaktoriuose vykstanëius fizikinius procesus, rin-

ko, sistemino bei tikrino Ignalinos AE projektinius ir eksploatacinius duomenis, išmoko naudoti dviolai-kinius, pasaulyje pripažintus termo-hidrauliniams bei neutroniniams-fizikiniams procesams branduolinėje jėgainėje modeliuoti skirtus skaičiavimo programų paketus bei tapo techniniais ir moksliniais konsultantais jaunai Lietuvos Vyriausybei, VATESI ir Ignalinos AE. Būdamas patyręs branduolinės fizikos specialistas, prof. K. Almenas buvo atkurtos Lietuvos Vyriausybės konsultantas branduolinės energetikos klausimais. LR Vyriausybės nutarimu, papildžius VATESI nuostatus, 1997 m. liepos 4 d. ásteigta VATESI taryba, kuriai jis vadovavo 1997 metais. Ėie prof. K. Almeno inicijuoti padaliniai produktyviai dirba iki ėiol, jie tapo lygiaverėiais partneriais užsienio ekspertams ir tarptautinėms organizacijoms, kurios padeda gerinti Ignalinos AE saugos lygá

Pastaruoju metu prof. K. Almeno mokslinė veikla siejasi su ėiluminės technikos sritimi, nagrinėjant fundamentalius reiškinius dvifazio srauto tėkmėje. Plėtojant ėiá naujá kryptá LEI sukurta nauja eksperimentinė ir teorinė dvifazio srauto kondensacijos tyrimø bazė. 2003 m. su Branduoliniø árenginiø saugos laboratorijos mokslininkais jis paskelbė išradimá *Būdas kondensacijos plūpsniams sukelti*. Atliktuose fundamentaliuose mokslinio tyrimo darbuose puikiai derinasi jo eksperimentinio tikslumo ir teorinio ápvilgumo savybės. Plėtodamas moksliná veiklá Lietuvoje, 2001 m. prof. K. Almenas dalyvavo ásteigiant Europos daugiafazio srautø tyrimo institutá (organizacijá) EMSI, kuris vienija didžiausias ėioje srityje dirbanėias Vakarø Europos mokslo tyrimo organizacijas. LEI yra ėios organizacijos narys.

Produktyvi mokslinio darbo veikla plaėiai atspindėta mokslinėje techninėje spaudoje. K. Almenas yra knygø *Nuclear Engineering. An Introduction* (1992), *Radiacijos efektai* (1993), *The Ignalina Nuclear Power Plant. A Source Book* (1994) bendraautoris. Iki ėiol jis vienas ir su kitais kolegomis paskelbė daugiau kaip

50 moksliniø straipsniø pripažintuose žurnaluose, perskaitė per 100 pranešimø ávairiose konferencijose. Už mokslo laimėjimus prof. K. Almenas pelnė JAV institucijø ANS, ABBA ir ASME apdovanojimus.

Anapus ir šiapus Atlanto K. Almenas yra žinomas ne tik kaip mokslininkas, dirbantis branduolinės fizikos srityje, bet ir kaip produktyvus rašytojas ir aktyvus ėivijijos atstovas. Jis vienas iš lietuviško nuotykinio romano kūrėjų pradininkø. Žinomi jo romanai *Upė á Rytus, upė á Ėiaurá* (1964), *Ėienapjūtė* (1970), *Sauja skatikø* (1977), *Lietingos dienos Palangoje* (1988), noveliø rinkiniai *Bėgiai* (1965), *Gyvenimas tai kekė vyėniø* (1967). Grafas á Lietuvá subūrė jaunø rašytojų grupelá kurti istorinei-nuotykinėi literatūrai (*Skomanto* knygø serija), parengė gerai istorikø vertinamá knygá *Vilniaus pilys* anglø kalba, kuri vėliau buvo išversta á lietuviø kalbá. JAV jis buvo aktyvus „Santaros-Šviesos“ narys, ėioje veikloje dalyvauja ir dabar. K. Almenas yra daugelio iniciatyvø sumanytojas. Jis buvo Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Atkuriamojo senato narys, organizavo vadovėliø aukėtosioms mokykloms vertimá ir leidybá. K. Almenas yra vienas 2000 m. rugpjūtėio 23 d. ásteigto visuomeninio Valdovø rūmø paramos fondo rūmø atkūrimui garsinti ir paremti steigėjų. Sulaukęs garbaus amžiaus, K. Almenas aktyviai dalyvauja ávairiuose susitikimuose ir televizijos laidoje, susitinka su lietuviškos literatūros ir istorijos mylėtojais, perteikia savo kelioniø áspūdžius bei samprotavimus aktualiomis Lietuvai temomis internete, taip palikdamas ryškø pėdsaká ėian-dieninėje Lietuvos istorijoje.

Lietuvos energetikos instituto darbuotojai, jo mokiniø būrys bei žurnalo „Energetika“ redakcinė kolegija nuoširdžiai sveikina prof. **Kazá Almená** garbingo jubiliejaus proga, linki nenuilstamo ryžto, nesenkantios energijos ir išradingumo skelbiant lietuvišká moksliná mintá bei atliekant literatūros polėkio ir branduolinės energetikos procesø sintezá.

Dr. Raimondas Pabarėius